

Eesti Konjunkturiinstituut
Estonian Institute of Economic Research

Eesti elanike alkoholi ostmine
Lätist 2016. aastal
(elanike küsitluse andmetel)

Tallinn
2017

Analüüsi koostaja: Elmar Orro

Töögrupp: Lia Lepane, Mati Reiman, Marje Josing, Viivika Savina, Ingrid Niklus, Eva Priedenthal

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn

tel 668 1242

e-mail: eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Copyright © Eesti Konjunktuuriinstituut

SISUKORD

Sissejuhatus	4
Alkoholiaktsiiside ja jaehinna erinevusest Eestis ning Lätis	5
Alkoholsete jookide ostmine Lätist 2016. aastal	7
Alkoholi Lätist ostmise plaanid 2017. aastal.....	18
Kokkuvõte	22
Lisa 1 Küsitlustulemuste protsentjaotused.....	24
Lisa 2 Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes.....	27
Lisa 3 Küsitletud kogumi iseloomustus.....	38

Sissejuhatus

Alkoholi piirikaubandus pole Eesti jaoks uus nähtus. Alates 2004.aastast, kui seoses Eesti astumisega Euroopa Liitu muutus oluliseks vabamaks kaupade liikumine, suurenesid oluliselt ka turistide ostud Eestist. 2015.aastal moodustasid turistide ostud 41% Eesti legaalsest alkoholimüügist (nii maal kui laevadel) ja meie eelarvesse laekus turistide ostudelt oluliselt nii aktsiisi- kui käibemaksu. Aastaid oli probleemiks Ida ja Kagu Eesti elanike aktiivne alkoholi ostmine Venemaalt nii oma tarbeks kui ka edasimüügiks, mis liigitus varimajanduse alla ja mille tõttu Eesti riigieelarve kaotas maksuraha. 2016.aastal tekkis aga uus piirikaubanduse voog, kus suhteliselt suur Eesti tarbijaskond hakkas tegema piiriüleseid oste Lätist.

Piirikaubanduse käivitajaks on enamasti kaupade jaehindade suur erinevus. Viimastel aastatel on Eestis alkoholiaktsiisid kasvanud oluliselt - nii 2015. kui 2016. aastal suurenesid need 15%. Selle tulemusel on kallimaks muutunud ka alkoholsete jookide jaehinnad. Statistikaameti andmetel kasvasid 2015. aastal alkoholsete jookide jaehinnad keskmiselt 6,1% ja 2016. aastal 6,7%. Suhteliselt kiire alkoholihindade tõus Eestis on alates 2016. aastast osa alkoholikaubandusest suunanud Lätisse, kuna sealsed alkoholi hinnad pole Eestiga võrreldavat hinnakasvu läbi teinud. Läti madalamat alkoholsete jookide hinnataset toetab oluliselt väiksem alkoholiaktsiisi määr. Näiteks oli kange alkoholi aktsiis 2016. aasta seisuga Lätis võrreldes Eestiga 36% madalam (Lätis 14.00 eurot, Eestis 21.72 eurot ühe liitri absoluutalkoholi kohta), õlle alkoholiaktsiis oli aga praktiliselt poole väiksem (Lätis 4.20 eurot, Eestis 8.30 eurot ühe liitri absoluutalkoholi kohta). Pudelihindadesse ülekantuna tähendaks see seda, et ainuüksi aktsiisierinevusest tulenevalt peaks üks pooleliitrine 40% kangusega viin maksma Lätis 1.44 eurot ja 4,7% kangusega õlu 0.10 eurot vähem kui Eestis. Tegelikud jaehinnad võivad aga tulenevalt kaupluse juurdehindlusest erineda veelgi enam. Hinnaerinevusest avanenud võimalusi on kiiresti ära kasutanud alkoholikaupmehed, kes on Eesti ostjaskonda silmas pidades rajanud vahetult Läti – Eesti piiri äärde mitmeid kauplus-ladusid. Ühiskonnas diskuteeritakse elavalt Läti alkoholikaubanduse mõju üle Eesti alkoholitarbimisele – ühelt poolt on arvamusi, et see ei oma erilist rolli ja Lätist ostetakse tühine osa Eesti elanike tarbitavast alkoholist; teiste arvamuste kohaselt on Lätist alkoholi ostmise muutunud juba massiliseks ja arvestatav osa Eesti elanike alkoholitarbimisest tuleb kirjutada lõunanaabrite juurest pärit jookide arvele. Riigi eelarvetulude osas on oluline hinnata, kuivõrd eelarvetulud võivad väheneda.

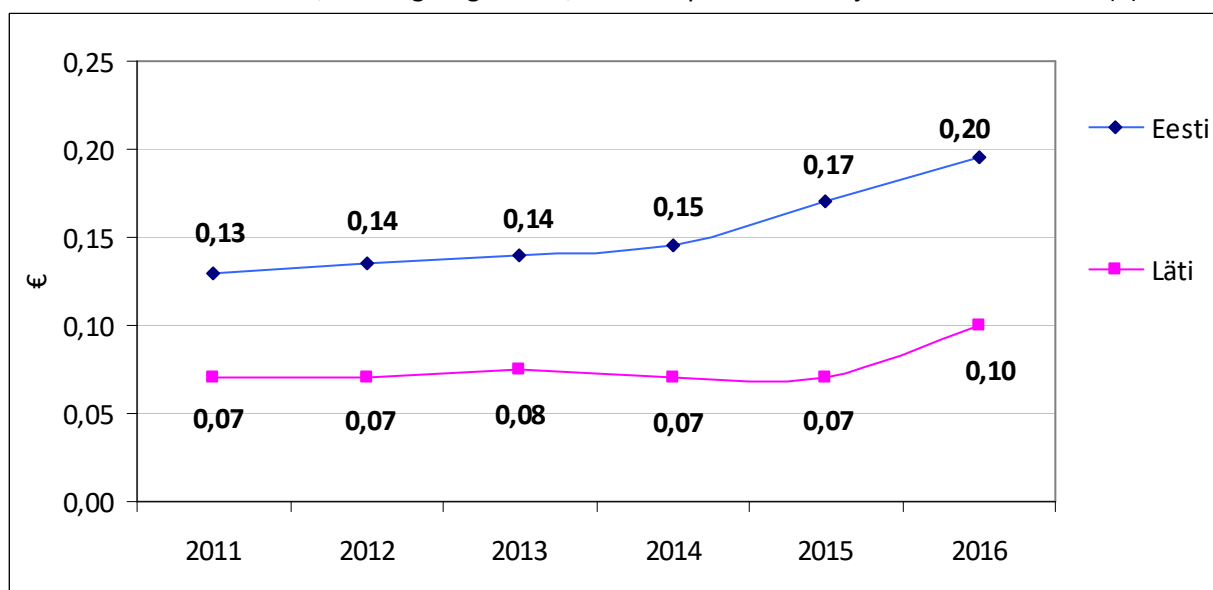
Et selgitada välja, kui palju mõjutas Läti alkoholikaubandus 2016. aastal Eesti tarbijate alkoholiostusid, korraldas Eesti Konjunktuuriinstituut 2. – 23. detsembril 2016. aastal elanike hulgas küsitluse, milles uuris alkoholsete jookide ostmist Lätist. Küsitluses uuriti, kas ja kui palju käidi Lätist alkoholi ostmas, millist alkoholi kaasa osteti ning kui palju selleks raha kulutati. Uuriti ka seda, kas peale alkoholi osteti kaasa veel teisigi kaupu (tubakatooted, kütus jne) ning kas inimestel on plaanis Lätti alkoholi ostma minna ka käesoleval aastal. Küsitlus viidi läbi kirja teel saadetud ankeetidega ning interneti kaudu edastatud ankeetidega. Kokku vastas küsimustele 2269 elanikku vanuses 18-74 eluaastat. Representatiivsuse tagamiseks on tulemused vanuse, soo, rahvuse ja regiooni järgi kaalutud. Küsitlustulemuste üldjaotused on toodud lisas 1 ning sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes valikuliselt lisas 2. Küsitletud kogumi iseloomustus on esitatud lisas 3.

Alkoholiaktsiiside ja jaehinna erinevusest Eestis ning Lätis

Võrreldes teiste Euroopa Liidu riikidega, on Eesti alkoholiaktsiisimäärad keskmisest kõrgemad. Nii paiknes Eesti 2016. aastal kange alkoholi ja õlleaktsiisi suuruse poolest 28 riigi võrdluses 7. kohal ning aastatega on Eesti koht selles edetabelis järjest tõusnud (nt 2014. aastal asus Eesti kange alkoholi aktsiisi suuruse järgi 10. kohal, õlleaktsiisi järgi 11. kohal). Kui Eesti põhjanaabril Soomel on EU riikidest ühed kõrgeimad alkoholiaktsiisi määrad, millest Eesti jääb veel kaugele maha, siis lõunapoolsel Lätil on omakorda Eestiga võrreldes alkoholi aktsiis oluliselt väiksem - 2016. aastal oli kange alkoholi aktsiis Eestis 21.72 eurot ja Lätis 14.00 eurot ühe liitri absoluutalkoholi kohta ning õllel vastavalt 8.30 eurot ja 4.20 eurot absoluutalkoholi liitri kohta.

Läti alkoholiaktsiisi määrad on juba ajalooliselt olnud väiksemad kui Eestis, eriti õllel, mille aktsiiside erinevus kahe riigi vahel on olnud aastaid umbkaudu kahekordne (vt joonis 1). Samas ei ole see tekitanud väga olulist vahet õlle lõpphinnas, sest pudeli kohta teeb see vaheks vaid mõni sent, pealegi on Lätis käibemaks 1%-punkt kõrgem kui Eestis.

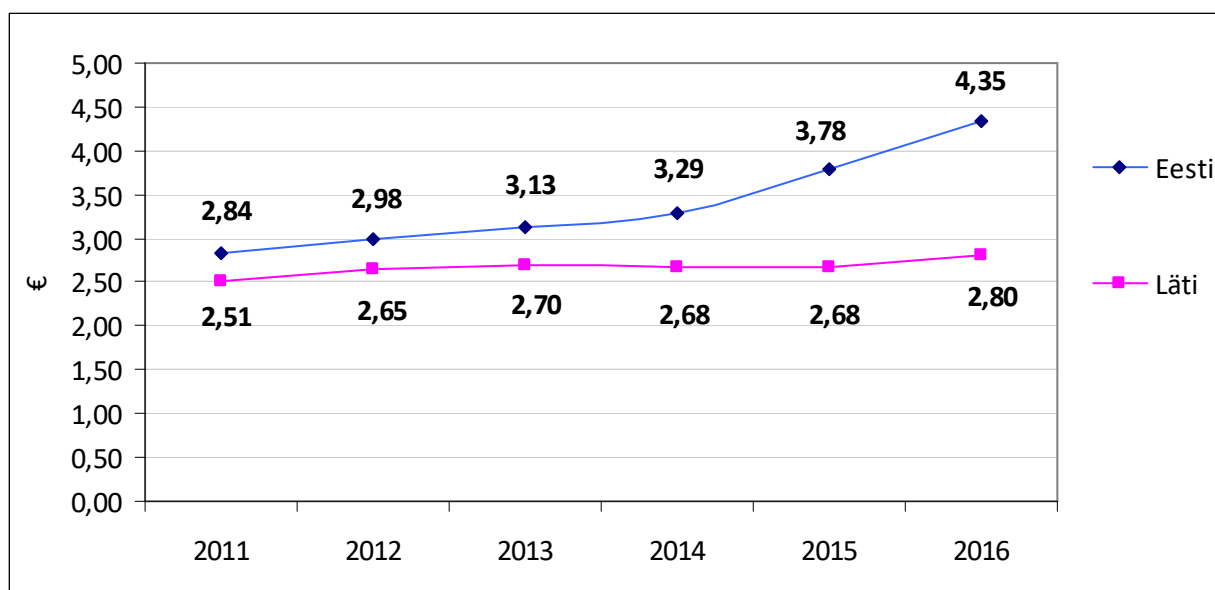
Joonis 1. Alkoholiaktsiis 4,7% kangusega õlle 0,5 liitrisel pudelil Eestis ja Lätis 2011 – 2016 (€)

Ka kange alkoholi aktsiis on Lätis olnud Eestiga võrreldes madalam. Samas ei olnud erinevus varasematel aastatel kuigi määrav. Näiteks oli kuni 2013. aastani pooleliitri viinapudeli hinnavahe alla euro (vt joonis 2).

Olukord Eesti ja Läti aktsiisimäärade osas hakkas muutuma 2015. aastast. Kui vaadata eelnenud aastate trende, siis Eesti suurendas alates 2012. aastast kuni 2014. aastani alkoholiaktsiise igal aastal 5% võrra. Väiksemaid muutusi tegi läbi ka Läti alkoholiaktsiisimäär, kuid sisuliselt need viina ega õlle müügihinna kuni 2015. aastani ei mõjutanud. Suuremad erinevused hakkasid Eesti ja Läti alkoholiaktsiiside vahel tekkima 2015. aastast, kui Eestis tõsteti alkoholiaktsiisi 15% ja Lätis jäid need samaks.

Joonis 2. Alkoholiaktsiis 40% kangusega viina 0,5 liitrisel pudelil Eestis ja Lätis 2011 - 2016 (€)

2016. aastal kasvas alkoholiaktsiis Eestis veel 15% võrra, aga et Lätis suurendati samal ajal oluliselt õlleaktsiisi, siis aktsiiside vahe Eesti ja Läti õlles veel ei suurenenud (näites toodud 0,5 liitriise ja 4,7% kangusega õlles jäi aktsiiside vaheks endiselt 10 senti). Küll aga muutusid aktsiisid märgatavalt erinevaks kanges alkoholis ja nii kujuneski 2016. aastal pooleliitriise viinapudeli kohta aktsiis Eestis 1,55 eurot suuremaks, kui Lätis.

Kui juba aktsiiside osas on Eestil ja Lätil üha kasvav erinevus, siis alkoholsete jookide müügihinnad erinevad veelgi enam. Näitena sellest on tabelis 1 on toodud mõned õlle ja viinahinnad 2016. aasta mais Tartu Ringtee Selveris ja Valka kaupluses ALKO1000.

Tabel 1. Viina ja õlle jaehinna võrdlused Eestis ning Lätis 2016. aasta mais (€)

Nimetus	Pakend	Tartu Ringtee	Valka	Hinnavahe	
		Selver	ALKO1000	eurodes	%
Viin					
Laua Viin (40%)	0,5 l pudel	6.59	4.52	+2.07	+45,8
Viru Valge (40%)	0,5 l pudel	9.59	5.63	+3.96	+70,3
Õlu					
Saku Originaal Export (5,2%)	24x0,33 l purki, kohver	15.49*	8.99	+6.50	+72,3
Saku Kuld (5,2%)	0,5 l pudel	1.29*	0.69	+0.60	+87.0

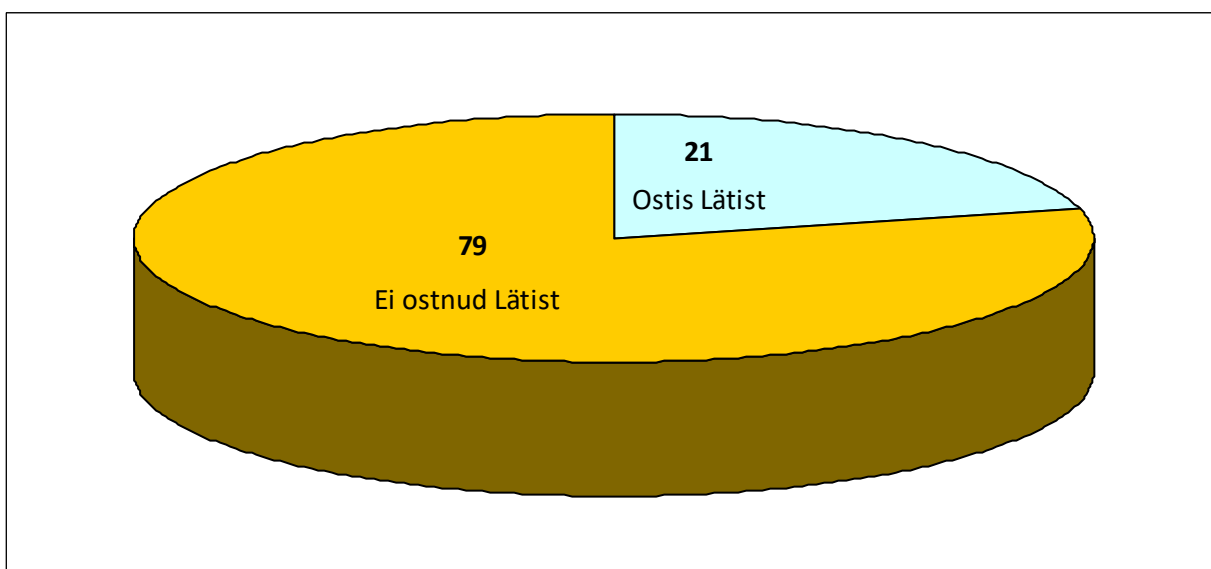
* Ei sisalda pandipakendi tagatisraha

Nagu tabelist näha, oli keskmise hinnaklassi viina (Laua Viin) pooleliitriise pudeli hind Eestis ligikaudu 2 eurot kallim kui Läti piiripoes ning kõrgema hinnaklassi viina hinnavahe võis ulatuda kuni 4 euroni pooleliitriise pudeli eest. Õlled suhteline hinnaerinevus oli aga veelgi kõrgem, ulatudes üksikpudelil ligi 90%-ni.

Alkoholsete jookide ostmine Lätist 2016. aastal

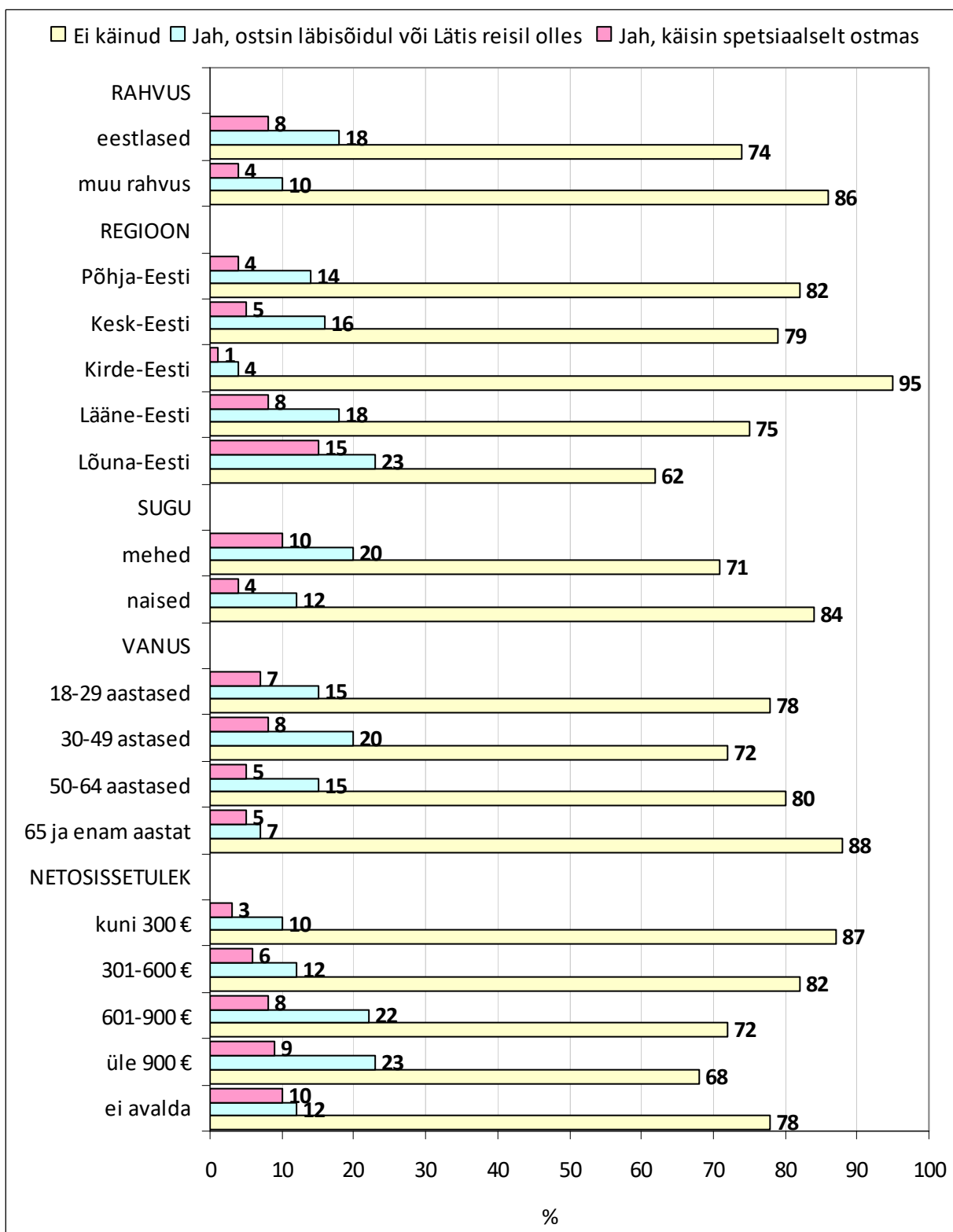
Lätist alkoholi ostmise leviku teadasaamiseks esitati elanikele 2016. aasta detsembris küsimus selle kohta, kas nad on käinud 2016. aastal Lätist alkoholi ostmas. Vastuses paluti eristada, kas alkoholi järel käidi spetsiaalselt või toodi seda kaasa Lätis reisil olles või läbi sõites. Lisaks paluti märkida ostukordade arv aastas. Nagu vastustest selgus, oli möödunud aastal Lätist alkoholi ostnud 21% täiskasvanud elanikest (vt joonis 3). Spetsiaalselt käis Lätist alkoholi ostmas 7% ning Lätis reisides või läbisõidul olles 16% elanikest. Need inimesed, kes käisid Lätist spetsiaalselt alkoholi ostmas, tegid seda aasta jooksul keskmiselt 4,8 korda (maksimaalselt oli ühes ankeedivastuses märgitud 50 korda). Lätis reisides või läbisõidul olles oli 2016. aastal alkoholi ostetud keskmiselt 2,6 korral. Vastanutest 79% ei olnud 2016. aastal ostnud Lätist alkoholi.

Joonis 3. Alkoholsete jookide ostmine Lätist 2016. aastal (% vastanutest)

Lätist alkoholi ostmine varieerub oluliselt erinevate sotsiaaldemograafiliste gruppide lõikes. Kõige enam ostsid Lätist alkoholi Lõuna-Eesti elanikud (38% seasetest täiskasvanud elanikest), mehed (29%), 30-40 aastased elanikud (28%), aga samuti eestlased (26%) ja suurema sissetulekuga elanikud. Ka Lätist spetsiaalselt alkoholi ostmas käinud inimeste hulgas olid kõige suurema osakaaluga Lõuna-Eesti elanikud (15% seasetest elanikest), suhteliselt enam oli ka mehi (10% meestest) ja eestlasi (8%). Sagedamini käisid Lätist alkoholi hankimas samuti suurema sissetulekuga elanikud. Netosissetulekuga enam kui 900 eurot pereliikme kohta teenivatest inimestest käis Lätist spetsiaalselt alkoholi ostmas 9% ning 600-900 eurot pereliikme kohta teenivatest inimestest 8%. Lähem ülevaade Lätist alkoholi ostmise kohta erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide järgi on joonisel 4.

Joonis 4. Alkohoolsete jookide ostmine Lätist rahvuse, regiooni, soo, vanuse ja netosissetuleku järgi (% vastanutest)

Küsitluses uuriti ka alkohoolsete jookide hankimist välismaalt üldse. Selleks paluti elanikel vastata küsimusele, kas nad on ise ostnud välismaalt kaasa või ostnud teiste inimeste käest välismaalt toodud alkohoolseid jooke. Vastustest selgus, et 2016. aastal on alkoholi välismaalt kaasa toonud 28% kõigist elanikest. Jookidest on kõige sagedamini kaasa ostetud teisi kangeid alkohoolseid jooke (15% kõigist elanikest), õlut (13%), veini (13%) ja viina (12%). Teiste poolt välismaalt toodud jookidest osteti kõige enam kangeid alkohole (vt tabel 2).

Tabel 2. Ise või teiste kaudu välismaalt alkohoolsete jookide ostmine joogigruppide järgi 2016. aastal (% kõigist küsitlusele vastanutest)

	Ei ostnud ise ega teiste kaudu	Ostsin ise kaasa	Ostsin teiste toodud jooke
sh viina	81	12	3
sh teisi kangeid alkohoolseid jooke (viski, liköör, konjak jne.)	77	15	3
sh veini, vahuveini	82	13	1
sh õlut	80	13	2
sh siidrit	90	5	1
sh long drinke, kokteile	92	3	0

Kui karsklased ostavad välismaalt alkoholi kaasa kas kingituseks või teiste palvel, siis alkoholi tarbivad inimesed enamasti endale ja oma lähikonnale tarbimiseks. Küsitluse andmetele tõi 34% alkoholitarbijatest välismaalt alkoholi kaasa. Jookidest on alkoholi tarbijad kõige sagedamini kaasa ostnud teisi kangeid alkohoolseid jooke (18% vastanutest), õlut (16%), veini (15%) ja viina (14%). Teiste poolt välismaalt toodud jookidest osteti kõige enam kangeid alkohole (vt tabel 2).

Tabel 2. Ise või teiste kaudu välismaalt alkohoolsete jookide ostmine joogigruppide järgi 2016. aastal (% 2016. aastal alkoholi tarbinud elanikest)

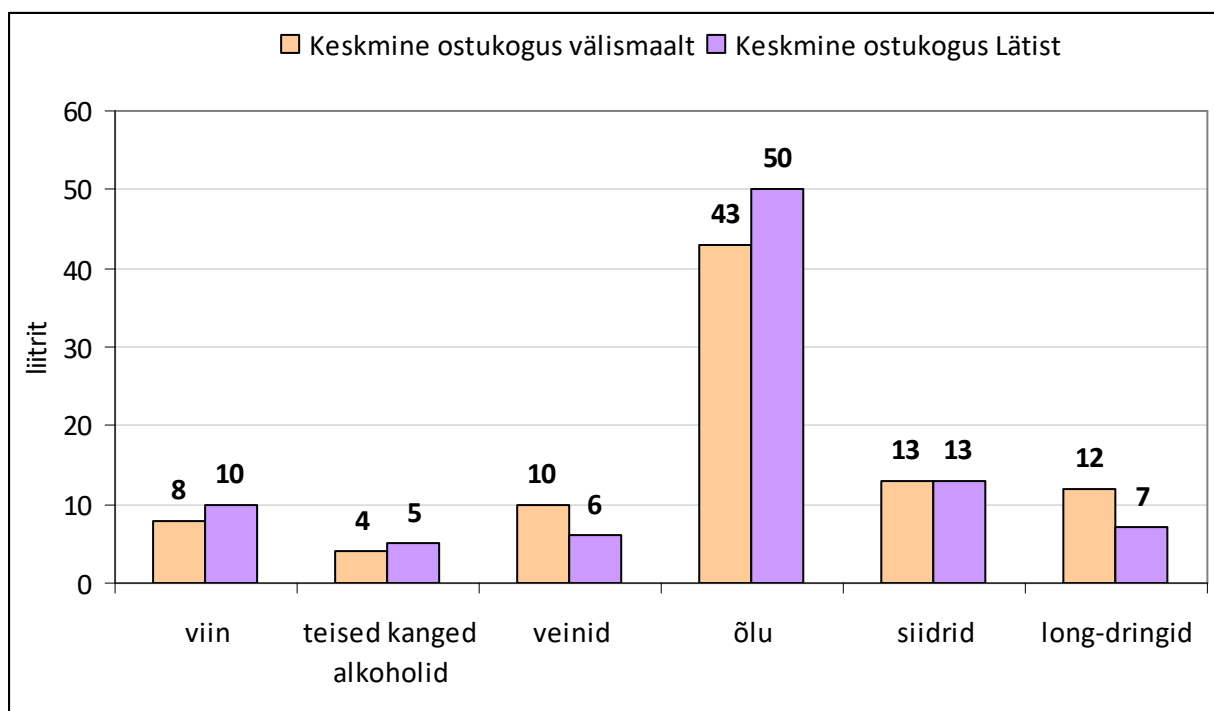
	Ei ostnud ise ega teiste kaudu	Ostsin ise kaasa	Ostsin teiste toodud jooke
sh viina	77	14	4
sh teisi kangeid alkohoolseid jooke (viski, liköör jne.)	72	18	4
sh veini, vahuveini	79	15	1
sh õlut	76	16	2
sh siidrit	88	6	1
sh long drinke, kokteile	90	4	0

Kui analüüsida küsitluse andmeid kogu Eesti täiskasvanud elanikele grupi lõikes, siis saab öelda järgmist.

Keskmiselt toodi välismaalt aasta jooksul ühe **täiskasvanud elaniku kohta** kaasa 8 liitrit alkoholi, Lätist hangitud kogused moodustasid 5 liitrit. Jookidest osteti välismaalt kõige enam õlut, mida keskmiselt hangiti 4,8 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta, viina ja veine osteti aasta jooksul keskmiselt 0,9 liitrit, teisi kangeid alkoholiseid jooke ja siidreid 0,5 liitrit ning *long-drinke* 0,2 liitrit ühe täiskasvanud elaniku kohta. Lätist osteti täiskasvanud elaniku kohta alkoholsetest jookidest õlut 3,7 liitrit, viina 0,6 liitrit, teisi kangeid alkoholiseid jooke, veini ja siidrit igaüht 0,3 liitrit ning *long-drinke* ja kokteile 0,1 liitrit. Peale Lätit toodi alkoholi sagedamini kaasa nii Venemaalt, kui madalama hinnatasemega Euroopa riikidest nagu Leedu, Poola, Bulgaaria jt.

Välismaalt ise või teiste kaudu alkoholi ostnud alkoholitarbija kohta hangiti välismaalt aasta jooksul keskmiselt 35 liitrit alkoholi, Lätist toodud kogused moodustasid aga keskmiselt 46 liitrit. Jookidest osteti välismaalt kõige enam õlut, keskmiselt 43 liitrit ühe ostja kohta aastas. Siidreid osteti aasta jooksul keskmiselt 13 liitrit, *long-drinke* 12 liitrit, veine 10 liitrit, viina 8 liitrit ja teisi kangeid alkoholiseid jooke 4 liitrit ühe ostja kohta (vt. joonis 5). Lätist osteti alkoholsetest jookidest keskmiselt välismaalt ostetud kogustega võrreldes rohkem õlut (50 liitrit), viina (10 liitrit) ja teisi kangeid alkoholiseid jooke (5 liitrit). Keskmisest vähem toodi Lätist veine ja vahuveine (6 liitrit) ning *long-drinke* ja kokteile (7 liitrit).

Joonis 5. Keskmised alkoholi ostukogused välismaalt ja Lätist 2016. aasta jooksul (liitrit ostja kohta)

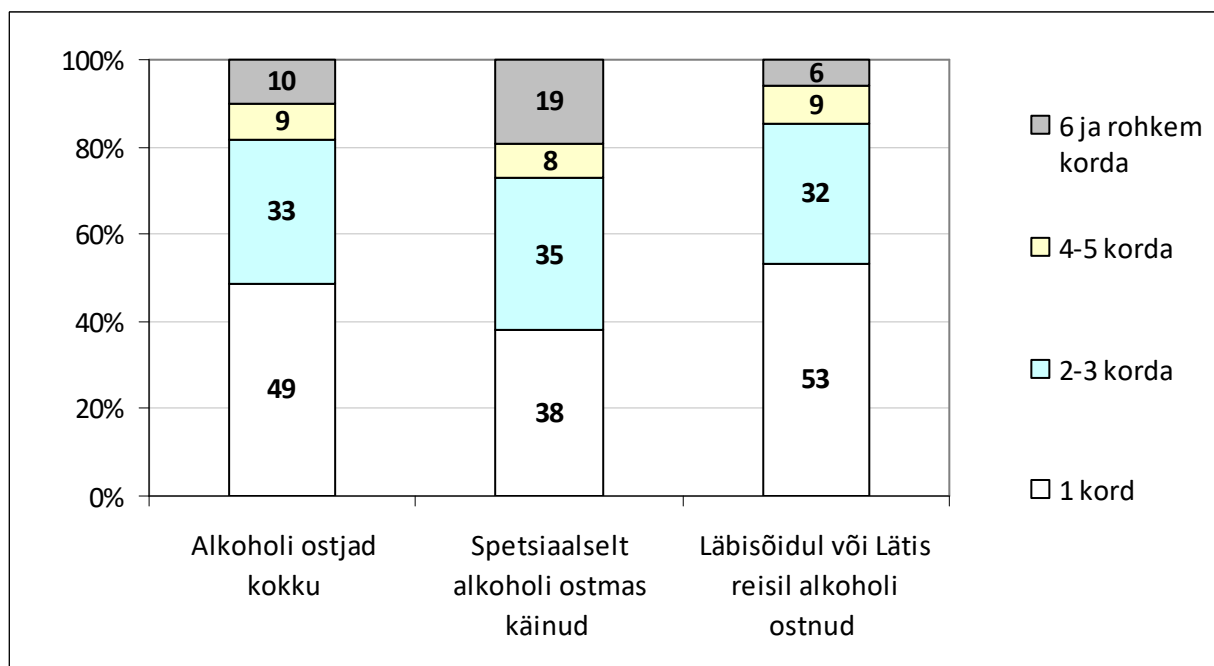

Piirkondlikult olid 2016. aastal kõige enam välismaalt alkoholi kaasa ostnud Lõuna-Eestis, Lääne-Eestis ja Põhja-Eestis elavad inimesed (vastavalt 34%, 27% ja 27% sealsetest elanikest). Vanuseliselt oli kõige rohkem välismaalt alkoholi kaasa ostnuid 30-49 aastaste inimeste hulgas (30%). Samuti oli nende seas meeste osakaal võrreldes naistega suurem (meestest 35%, naistest 22%). Välismaalt on

alkoholi enam ostnud ka kõrgema haridustasemega inimesed – nii oli III haridustasemega inimestest ostnud välismaalt alkoholi kaasa 32%, samas kui I haridustasemega inimestest oli ostnud vaid 16%. Sagedamini ostsid välismaalt alkohoolseid jookide kaasa ka kõrgema sissetulekuga inimesed. Ülevaade Eesti elanike poolt välismaalt alkohoolsete jookide ostmise kohta sotsiaal-demograafiliste gruppide järgi on lisas 2.1

Kui vaadata Lätis alkoholioste teinud inimeste jaotust ostmise sageduse järgi, siis ligikaudu pooled neist (49%) olid 2016. aastal Lätist alkoholi ostnud vaid üks kord ja kolmandik (33%) 2-3 korda. Regulaarselt (6 ja rohkem korda aastas) oli Lätist alkoholi ostnud 10% Lätist alkoholi ostnud vastanutest (vt joonis 6).

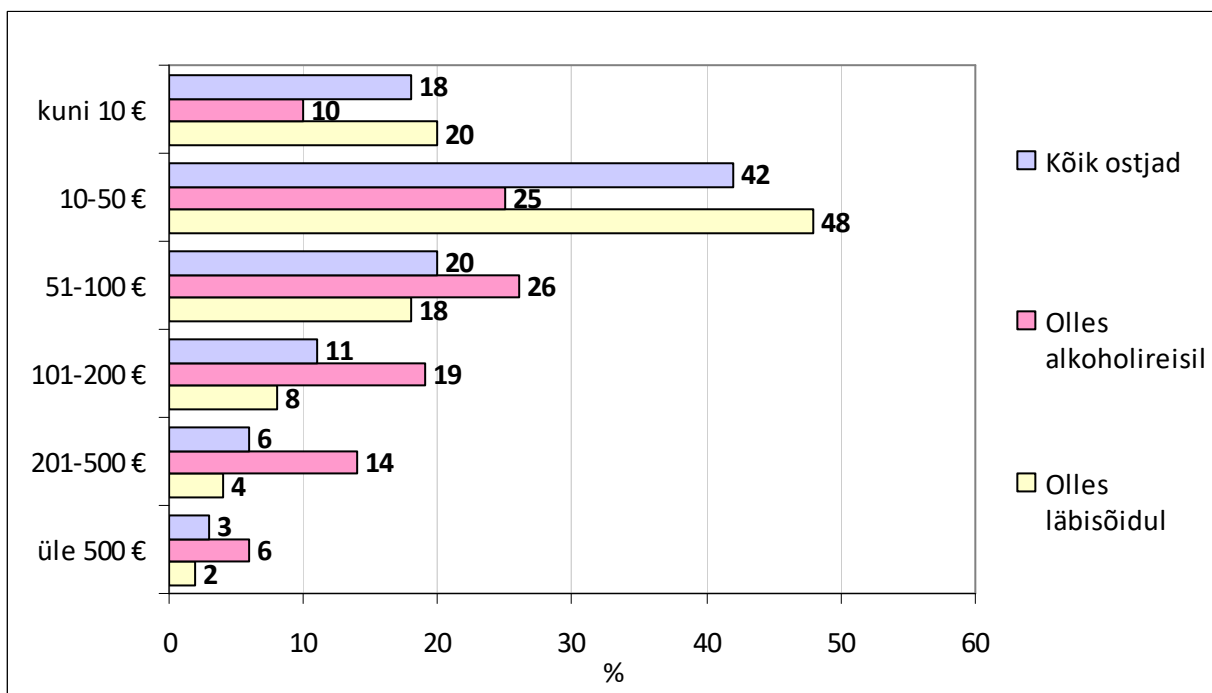
Joonis 6. Lätist alkoholi ostmise sagedus 2016. aastal (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest)

Sellejuures ilmnevad erinevused nende vahel, kes käisid spetsiaalselt alkoholi ostmas ja kes ostsid alkoholi Lätis reisisid või läbisõidul olles. Nii ostis üle poole (53%) Lätis ekstra mitte alkoholi järel käinud inimestest sealt 2016. aastal alkoholi vaid ühe korra. Spetsiaalselt Lätist alkoholi ostmas käinud elanikest piirdus vaid ühe ostukorraga 38% ja ligikaudu sama palju nendest (35%) käis ostmas 2-3 korda aastas. Samas käis 6 ja enam korda aasta jooksul Lätist alkoholi ostmas ligikaudu viiendik (19%) spetsiaalselt alkoholi ostmas käinud inimestest, Lätis reisisid või läbisõidul olnud Eesti elanikest kogunes samapalju ostukordi 6%-l.

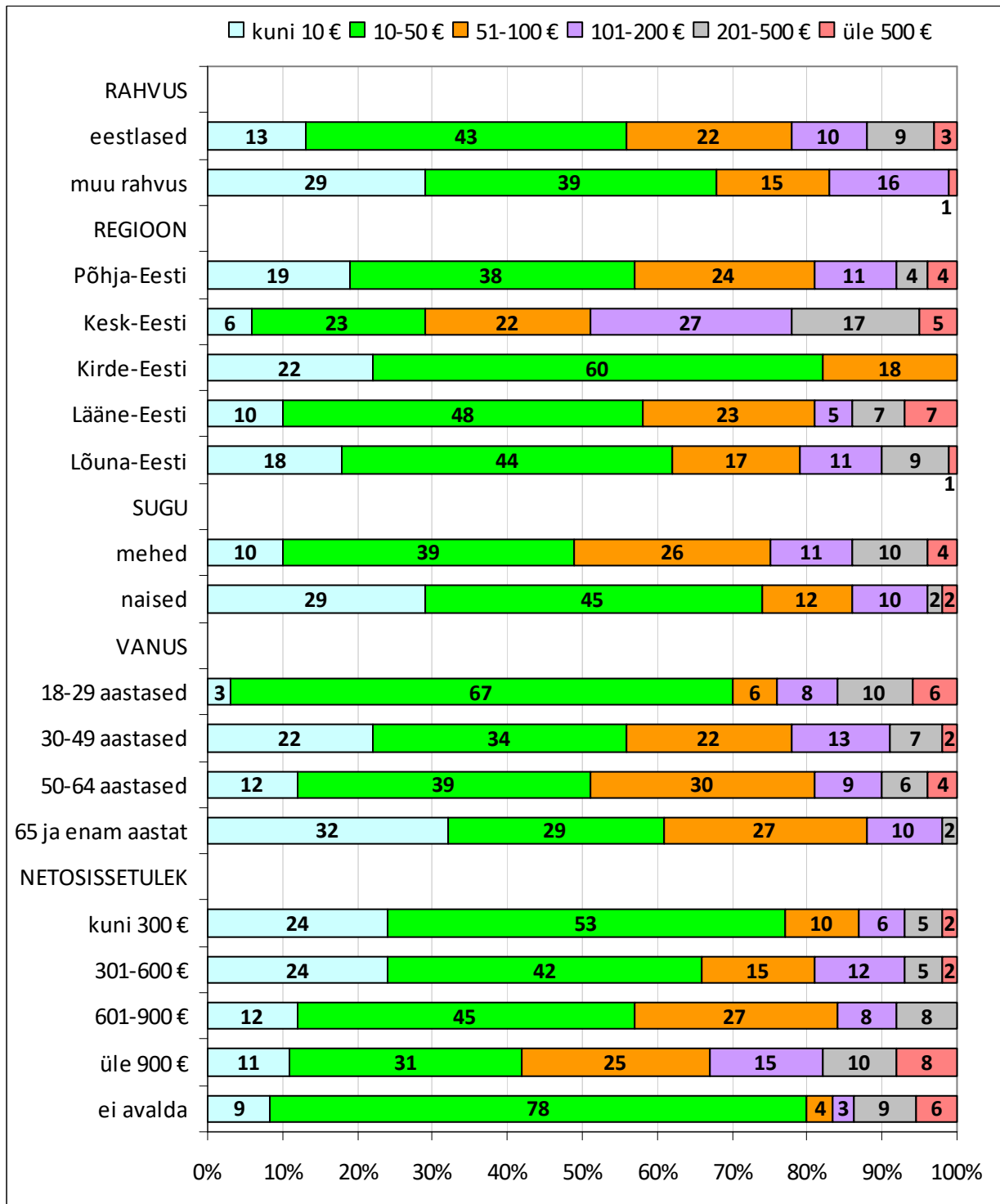
Summa, mille eest Lätist alkoholi peamiselt osteti, jäi vahemikku 10-50 eurot - niipalju kulutas ühe reisi ajal alkohoolsete jookide ostmiseks 42% Lätis ostmas käinud Eesti elanikest (vt joonis 7).

Joonis 7. Ühe Läti reisi keskmine alkoholiostu summa 2016. aastal

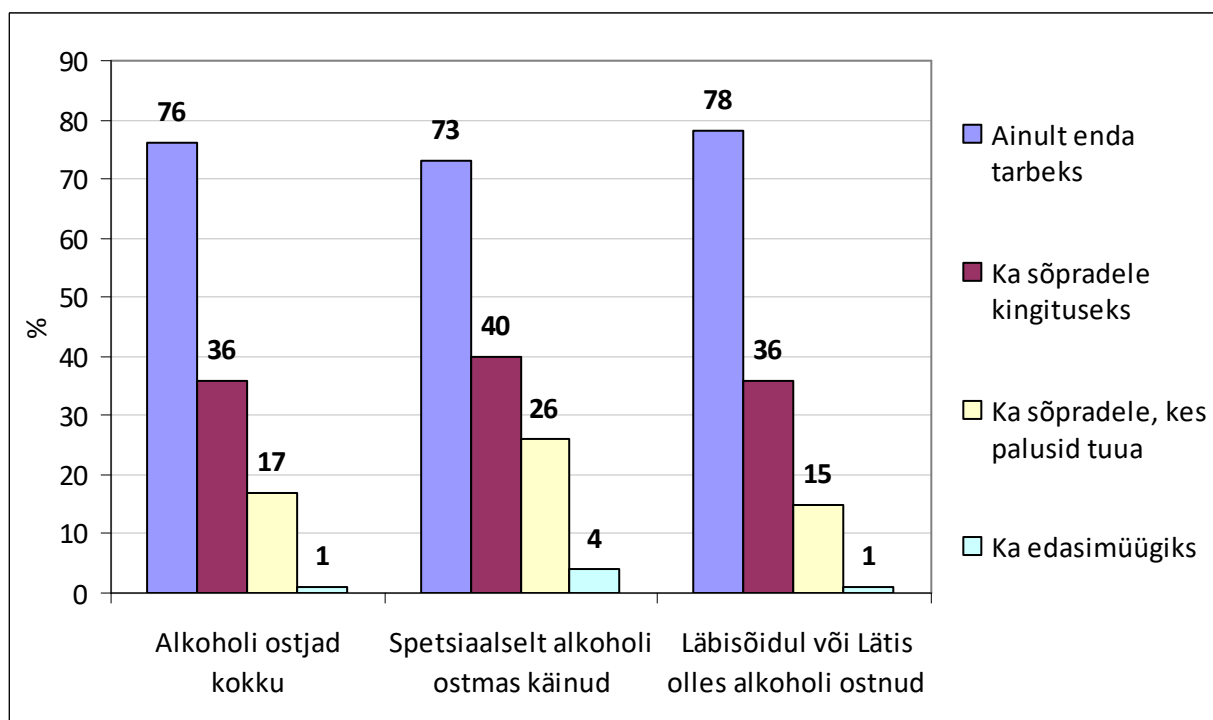
Alkoholiostu summad erinesid selle järgi, kas Lätis käidi spetsiaalselt alkoholi ostmas või osteti seda Lätis reisis ja läbisõidul. Spetsiaalse alkoholireisi ajal olid kulutused alkoholiostudele ühe reisi jooksul märgatavalt suuremad kui Lätis reisis või läbisõidul. Nii kulutas 68% inimestest, kes olid Lätis reisinud või olnud läbisõidul, alkoholsete jookide ostudeks kuni 50 eurot. Samasuguse summa eest ostis alkoholiseid jooke vaid 35% Lätis spetsiaalselt alkoholi hankimas käinud inimestest. Samal ajal kulutas üle 100 euro ühe reisi kohta alkoholsete jookide ostmiseks 39% spetsiaalselt Lätti alkoholi ostma sõitnud inimestest ning vaid 14% Lätis reisinud või läbi sõitnud Eesti elanikest. Korruga alkoholiostudele kulutatav summa kasvab sedamööda, mida suurem on ostja sissetulek. Nii ostis üle 900 eurot pereliikme kohta netotulu saanud inimestest 63% Lätist kaasa rohkem kui 100 euro eest alkoholi, sealhulgas 16%-l neist ületas ostusumma keskmiselt 500 eurot.

Joonis 8. Keskmine alkoholiostu summa ühe Lätti tehtud spetsiaalse alkoholireisi jooksul rahvuse, regiooni, soo, vanuse ja netosisetuleku järgi 2016. aastal

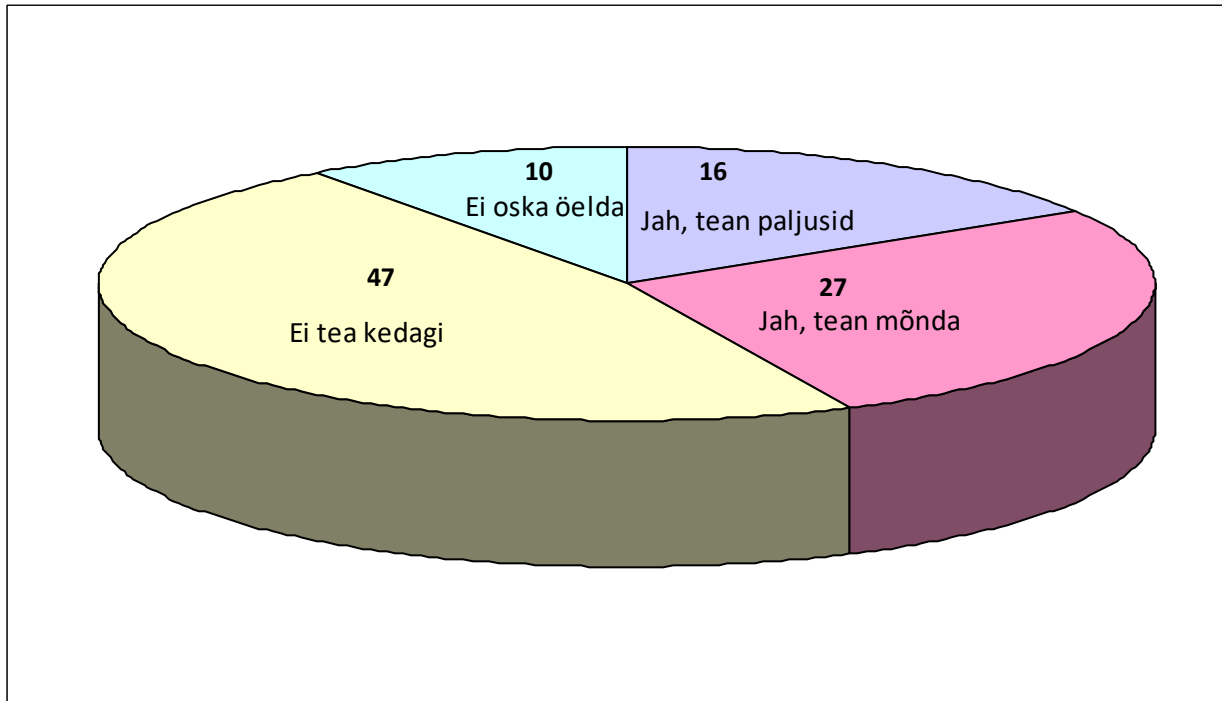
Elanikelt uuriti ka seda, mis eesmärgil Lätist alkoholi osteti. Selgus, et alkoholi osteti peamiselt endale tarbimiseks ja seda tegi 76% Lätist alkoholi ostnud inimestest (vt joonis 9). Pisut üle kolmandiku (36%) Lätist alkoholi ostnud inimestest tõi seda kaasa ka sõpradele kingituseks ning 17% oli ostnud alkoholi sõprade või tuttavate tellimuse täitmiseks. Sõpradele-tuttavatele ostsid alkoholi kaasa sagedamini Lätis ekstra alkoholi ostmas käinud inimesed (66%), Lätis läbisõidul või reisil olnud Eesti elanikest tegi seda 51%. Üks protsent oli ka neid, kes märkisid, et ostsid Lätist alkoholi kaasa edasimüümise eesmärgil (spetsiaalselt Lätist alkoholi ostmas käinutest 4% ja Lätis läbisõidul või kohapeal olnutest 1%).

Joonis 9. Lätist alkoholi ostmise eesmärk ostmise viisi järgi (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest)

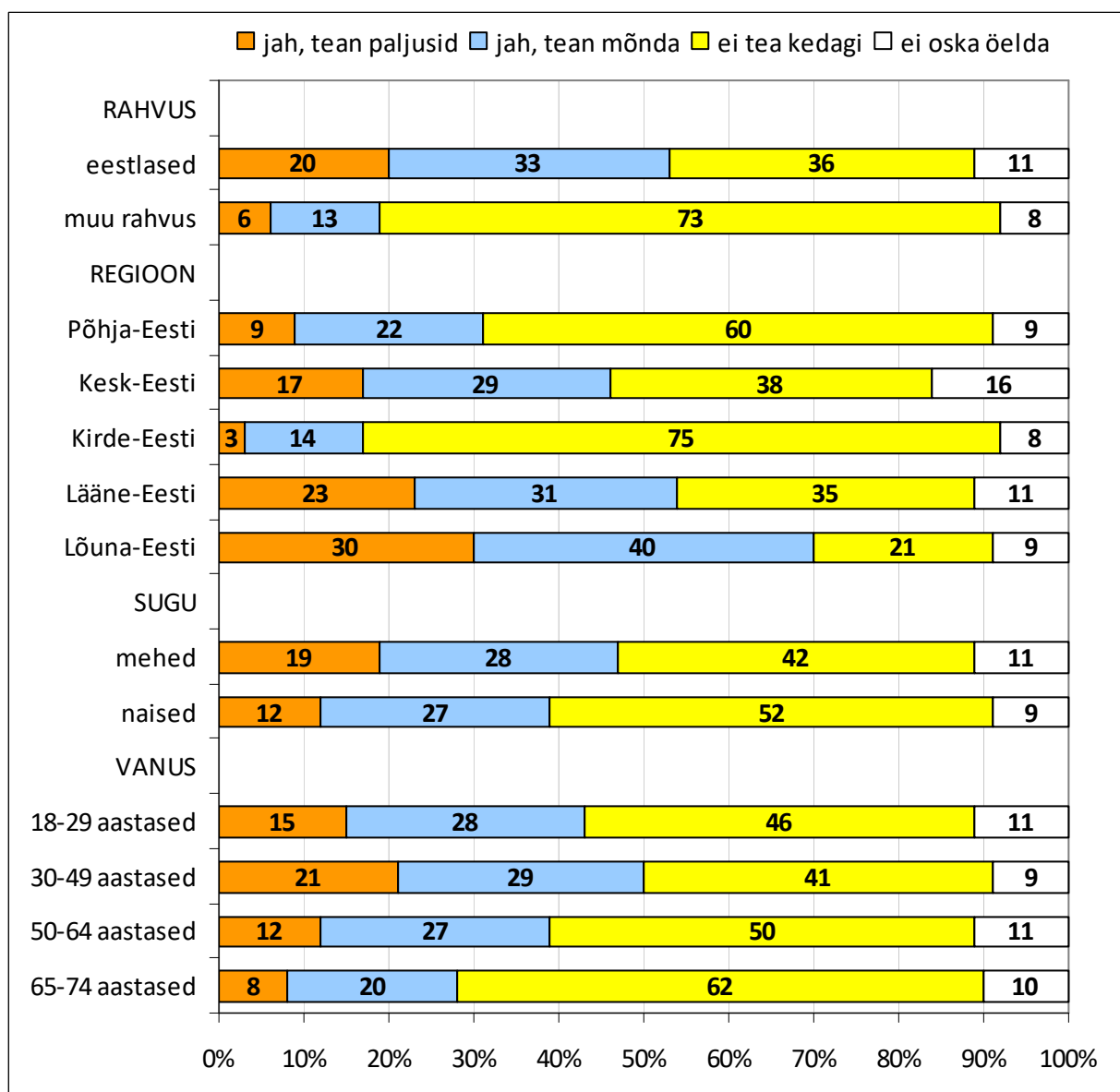
Lätist alkoholi ostmise levikut ühiskonnas aitab iseloomustada ka see, kui palju puututakse kokku inimestega, kes Lätist alkoholi toovad. Selle teadasaamiseks esitati elanikele küsimus, kas nende tutvusringkonnas on inimesi, kes Lätist alkoholi toovad. Vastustest selgus, et Lätist alkoholi ostvaid inimesi teadis 43% kõigist vastanutest (vt joonis 10). Kui 27% vastanutest tundis mõnda üksikut Lätist alkoholi ostvat inimest, siis 16% elanikest teadis paljusid. 47% vastanutest ei teadnud Lätist alkoholi ostvaid inimesi.

Joonis 10. Lätis 2016. aastal alkoholi ostmise eesmärgil käinud inimeste teadmine tutvusringkonnas (% vastanutest)

Ootuspäraselt teatakse kõige enam Lätist alkoholi ostnud inimesi Lõuna-Eestis. Sealsetest elanikest 70% tunneb inimesi, kes on 2016. aastal Lätis alkoholi ostmas käinud, sealhulgas tunneb paljusid 30% Lõuna-Eesti elanikest (vt joonis 11). Vaid 21% lõunaeestlastest ei tunne kedagi, kes on Eesti lõunanaabrite juurest möödunud aastal alkoholi ostnud. Regioonidest on teine äärmus Kirde-Eesti, mille elanikest ainult 17% tundis Lätist alkoholi ostnud inimesi ja ei tundnud neid 75%. Lätis alkoholi ostmas käivaid inimesi teatakse väga erinevalt ka rahvuse lõikes – eestlased tunnevad neid muust rahvusest inimestest tunduvalt rohkem. Nii tundis küsitluse põhjal üle poole vastanud eestlastest (53%) oma tutvusringkonnas mõnda või paljusid Lätist alkoholi ostnut, samas kui mitte-eestlastest vaid ligikaudu viiendik (19%).

Joonis 11. Lätist 2016. aastal alkoholi ostmise eesmärgil käinud inimeste teadmine tutvusringkonnas rahvuse, regiooni, soo ja vanuse järgi (% vastanutest)

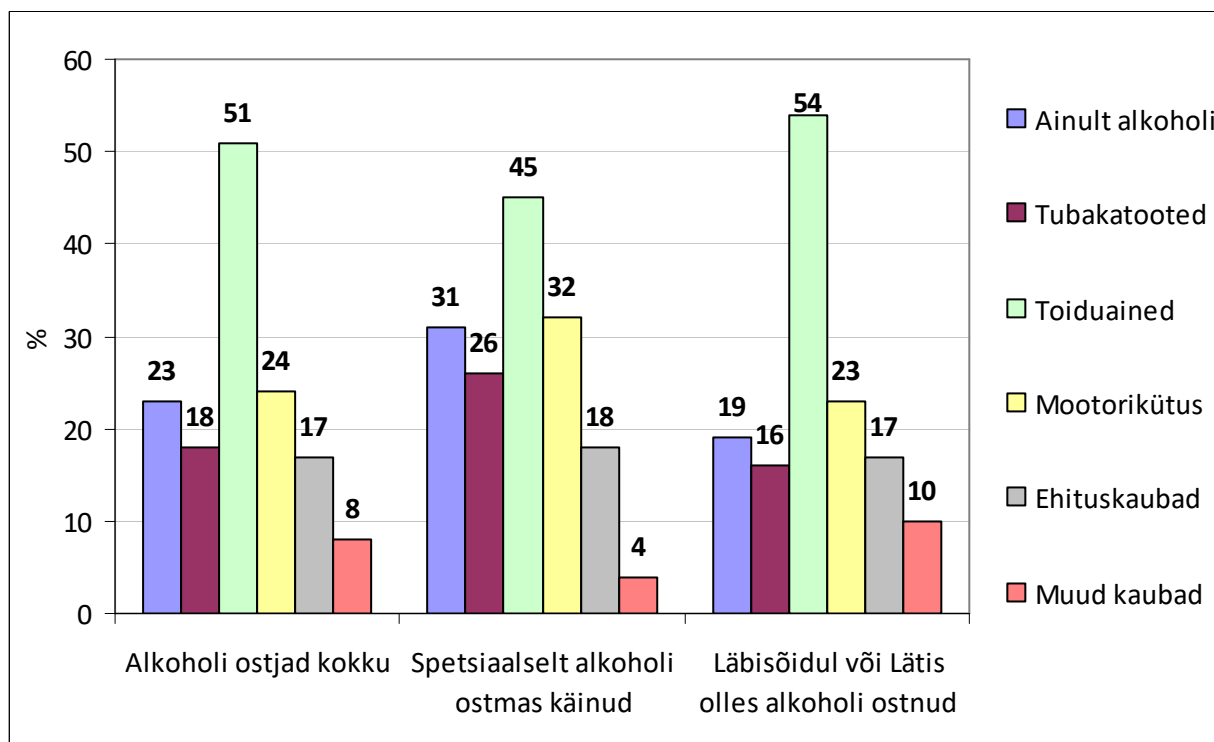

Välismaal kaubareisidel käies ostetakse sageli kaasa mitmeid erinevaid kaupu. Et selgitada välja, mida Lätis ostureisidel käivad inimesed veel peale alkoholi kaasa ostavad, uuriti elanikelt, kas ja milliseid kaupu Lätist alkoholi ostmas käies veel hangiti. Vastustest selgus, et vaid 23% Lätist 2016. aastal alkoholi ostnud inimestest oli piirdunud ainult alkoholsete jookide ostmisega. Kõige sagedamini osteti alkoholile lisaks Lätist kaasa toiduaineid. Spetsiaalselt Lätis alkoholi ostmas käinud inimestest oli toitu ostnud 45% ja Lätis läbisõidul või reisil olnud inimestest 54% (vt joonis 12). Ligikaudu kolmandik (32%) ekstra Lätis alkoholi ostmas käinud elanikest ostis kaasa ka mootorikütust (Lätis reisimas või läbisõidul olles 23% vastanutest) ning 26% tubakatooteid (Lätis reisimas või läbisõidul olles 16% vastanutest). Keskmise ostja kohta osteti Lätist aasta jooksul kaasa 58 pakki sigarette. Ehituskaupu ostis 2016. aastal kaasa natuke alla viiendiku Lätist alkoholi ostnud inimestest ja vahet ei olnud, kas oldi spetsiaalselt alkoholi ostmas või viibiti Lätis muudel põhjustel (vastavalt

18% ja 17% vastanutest). Teistest kaupadest, mida Lätist kaasa osteti, nimetati rõivaid, jalatseid, kosmeetikat, kangaid kodutehnikat, aiatarbeid jms. Teisi kaupu töid sagedamini kaasa Lätis reisimas või läbisõidul viibivad elanikud (10% neist, kes olid ostnud Lätist alkoholi). Spetsiaalselt alkoholi Lätist toomas käinud elanikest ostis teisi kaupu 4%.

Joonis 12. Teiste kaupade kaasaostmine Lätist alkoholi ostes (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest)

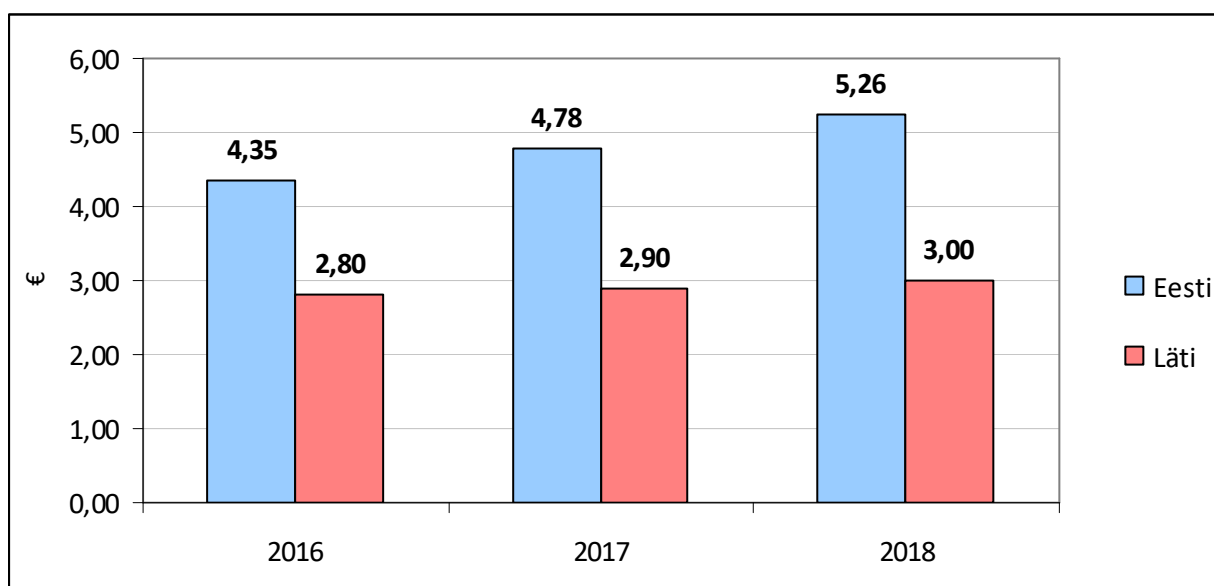

Kõige sagedamini ostsid Lätist teisi kaupu kaasa Lõuna-Eesti elanikud, kellest lisaks alkoholile olid ostnud toiduaineid 61%, mootorikütust 28%, ehituskaupu 28% ja tubakatooteid 23%.

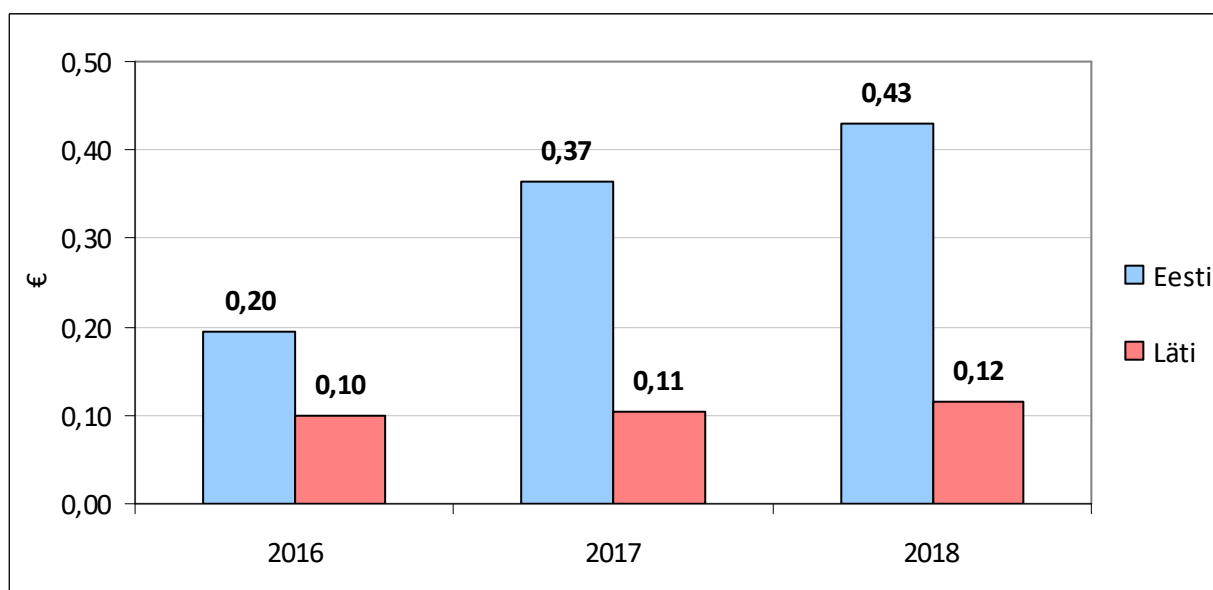
Alkoholi Lätist ostmise plaanid 2017. aastal

Kaupade piiriülesed ostud suurenevad sedamööda, mida rohkem erinevad hinnad ning mida parem on juurdepääs soovitud kaubagrupile. Alkohoolsete jookide jaehindade reguleerimiseks kasutatakse aktsiise ja alkoholiaktsiiside suurenemine on Eestis ära planeeritud kuni aastani 2020. Kui kange alkoholi aktsiis kasvab igal aastal 10% võrra, siis õlle aktsiisi suurendatakse 2017. aastal kaks korda, kokku 87%, 2018. aastal 18% ning sealt edasi 10% aastas. Läti kohta on sealne rahandusministeerium avaldanud alkoholi aktsiisi muudatused kuni 2018. aastani ning selle järgi kasvab kange alkoholi aktsiis Lätis nii 2017. kui 2018. aastal vaid natuke üle 3% ja õlle aktsiis ligikaudu 7% kummalgi aastal. Seega suureneb alkohoolsete jookide aktsiiside erinevus sellel ja järgmisel aastal Eesti ning Läti vahel oluliselt (vt joon 13 ja 14).

Joonis 13. Alkoholiaktsiis 40% kangusega viina 0,5 liitrisel pudelil Eestis ja Lätis 2016 - 2018 (€)

Joonis 14. Alkoholiaktsiis 4,7% kangusega õlle 0,5 liitrisel pudelil Eestis ja Lätis 2016 - 2018 (€)

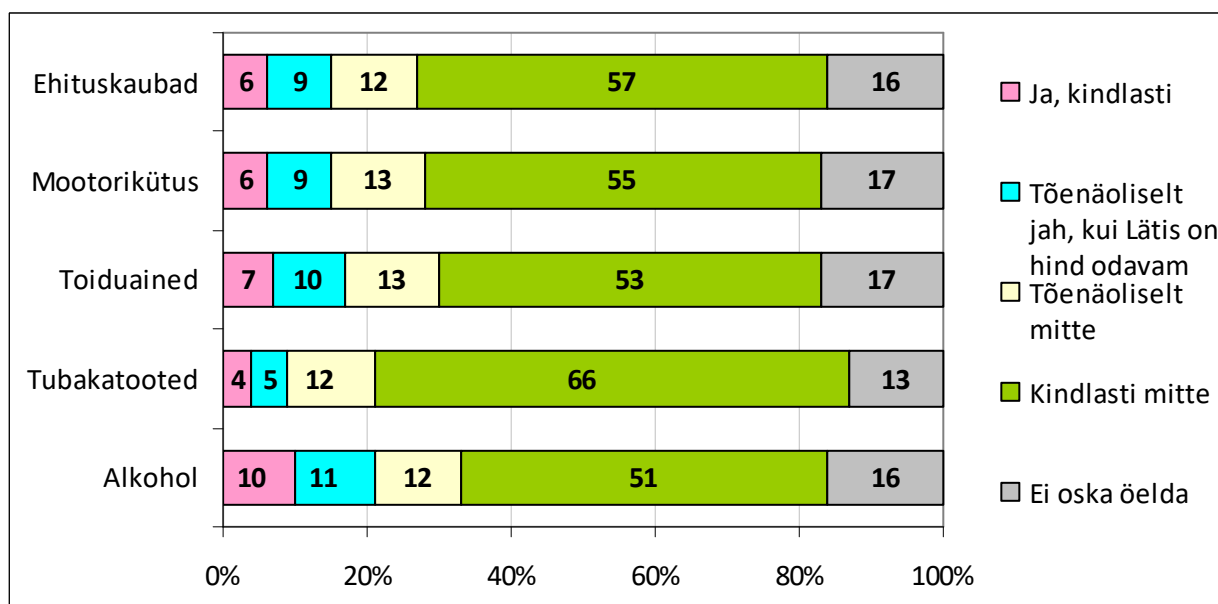
Kui 2016. aastal oli aktsiis 40% kangusega pooleliitris viinas Eestis 1.55 eurot suurem kui Lätis, siis 2017. aastal on vahe juba 1.88 eurot ning 2018. aastal 2.26 eurot. Ainuüksi aktsiisitõusu tulemusel kasvab pooleliitri viinapudeli hind Eestis 2017. aastal 0.52 eurot ja 2018. aastal 0.58 eurot, kokku kahe aastaga 1.10 eurot. Lätis muutub viina hind aktsiiside mõjul kummalgi aastal vaid 0.12 eurot kallimaks, seega kahe aastaga kallineb seal viinapudeli hind kokku 0.24 €.

Eesti õlleaktsiisi järsk tõus käesoleval ja tuleval aastal suurendab aktsiiside ja seeläbi ka õlle jaehinna erinevust Lätiga aga veelgi enam. Kui 2016. aastal oli Eestis aktsiis 4,7% kangusega pooleliitris õllepudelis 0.10 € kõrgem kui Lätis, siis peale 2017. aasta suvist täiendavat aktsiisitõusu on vahe juba 0.26 € ning 2018. aastal 0.31 € pudeli kohta. Ainuüksi aktsiisitõusu tulemusel muutub pooleliitri õllepudel (4,7% kangusega) 2017. aastal 0.21 € kallimaks ning 2018. aastaks suureneb jaehind kokku 0.29 €. Lätis on samal ajal aktsiisimuudatused pea olematud, mis jätavad õlle hinna praktiliselt samaks. Tegelik viina ja õlle müügihind ei olene aga ainult aktsiisist, vaid sõltub ka turusituatsioonist, (vana aktsiisiga) varude suurusest, juurdehindlusest jm. Praegu on viina ja õlle jaehindade vahe Eestis ja Läti piirikauplustes suurem kui eeldaks aktsiiside erinevus. Võib-olla sunnib turusituatsioon juurdehindlusi vähendama, mis korvaks natukene hinnaerinevusi, kuid Eesti ja Läti erineva kiirusega kasvavad aktsiisid suurendavad lähiaastatel alkoholsete jookide hinnavahet nii või teisiti.

Lisaks erinevast aktsiisipoliitikast tulenevale hinnaeelisele, muutub alkoholi hankimine Eesti lõunapiiri tagant ka järjest kättesaadavamaks, seda tänu müügikohtade laienemisele. Peale Läti enda kaupluste Valka linnas, on Eestist pärit Super Alko ja Alko1000 rajanud otse suurematele piiriületuskohtadele Ainažis ja Valkas spetsialiseeritud alkoholikauplused, millele on tulnud ja tuleb veel lisa. Majanduslikult muudab Lätis alkoholi järel käimise tulusamaks ka samal ajal teiste soodsamate kaupade ostuvõimalus ja seepärast on seni piiril vaid alkoholsete jookide kaubandusega tegelevad kauplused laiendamas oma müügivalikut ka toidukaupade ja esmatarbekaupadega.

Elanike ostukavatsuste teadasaamiseks küsiti, kas 2017. aastal on inimestel plaan minna Lätti ostma alkoholi või muid kaupu. Vastustest selgus, et alkoholi plaanib Lätist 2017.aastal kindlasti ostma minna 10% ja tõenäoselt 11% elanikest (vt joonis 15).

Joonis 15. Lätist kaupade ostmise plaanid 2017. aastal (% vastanutest)

Samas ei kavatse Lätti kindlasti või tõenäoliselt alkoholi ostma minna 63% elanikest ning 16% vastanutest ei omanud seisukohta. Toiduaineid kavatseb Lätist edaspidi kindlasti või tõenäoliselt osta 17% elanikest, ehituskaupu ja mootorikütust 12% elanikest ning tubakatooteid 9% elanikest. Kõige vähem on neid, kes plaanivad Lätist tubakatooteid ostma minna (kindlasti või tõenäoliselt teeb seda 9% vastanutest). Nendest Eesti inimestest, kes käisid 2016. aastal Lätist alkoholi ostmas, kavandavad ka 2017. aastal ostma minna kindlasti 34% ja tõenäoliselt 28% (vt tabel 7).

Tabel 7. Lätist 2017.aastal kaupade ostmise kavatsused (Lätist 2016. aastal kaupu ostnud või mitte ostnud elanike grupi järgi; % antud grupis vastanutest)

Kaubagrupp	Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
<i>% elanikest, kes ostsid Lätist 2016. aastal alkoholi (21% kõigist vastanutest)</i>					
Alkoholi	34	28	13	9	16
Tubakatooteid	14	14	15	44	13
Toiduaineid	18	26	21	17	18
Mootorikütust	19	23	18	20	20
Ehituskaupu	13	25	14	27	21
<i>% elanikest, kes käisid Lätist 2016. aastal alkoholi spetsiaalselt ostmas (7% kõigist vastanutest)</i>					
Alkoholi	64	29	4	0	3
Tubakatooteid	28	28	12	28	4
Toiduaineid	29	35	21	12	3
Mootorikütust	28	42	11	15	4
Ehituskaupu	22	34	13	23	8
<i>% elanikest, kes ostsid Lätist 2016. aastal alkoholi läbisõidul või Lätis reisil olles (16% kõigist vastanutest)</i>					
Alkoholi	23	29	15	12	21
Tubakatooteid	10	10	16	49	15
Toiduaineid	15	25	20	18	22
Mootorikütust	17	17	21	21	24
Ehituskaupu	12	22	15	27	24
<i>% elanikest, kes ei ostnud Lätist 2016. aastal alkoholi (79% kõigist vastanutest)</i>					
Alkoholi	3	5	12	64	16
Tubakatooteid	2	2	11	72	13
Toiduaineid	3	6	11	63	17
Mootorikütust	3	6	12	64	15
Ehituskaupu	4	5	12	64	15

Samas ei plaani tõenäoliselt alkoholi ostma minna 13% ja kindlasti mitte minna 9% 2016. aastal Lätist alkoholi ostnud inimestest. Küllaltki erinevad on ostuplaanid Lätis varasemalt ekstra alkoholi ostmas käinud ja alkoholi vaid Lätist läbisõidul või reisil olles ostnud elanike vahel. Nendest inimestest, kes 2016. aastal käisid Lätis spetsiaalselt alkoholi ostmise eesmärgil, kavatseb seda ka käesoleval aastal kindlasti teha 64%. Seevastu nendest elanikest, kes ostsid 2016. aastal Lätist alkoholi seal reisil või läbisõidul olles, läheksid Lätti 2017. aastal kindlasti alkoholi ostma vaid 23%. Küsitluse tulemused näitavad, et varem Lätist alkoholi mitte ostmas käinud elanikel ei ole selle vastu erilist huvi ka käesoleval aastal — kindlasti soovib Lätist alkoholi ostma minna vaid 3% ja tõenäoliselt 5% Lätist 2016. aastal alkoholi mitte ostnud inimestest.

Sotsiaal-demograafilise profiili järgi kavatseb 2017. aastal Lätist alkoholi ostma minna 32% Lõuna-Eestis elavatest inimestest ja 26% Lääne-Eesti elanikest. Seejuures kavatseb seda kindlasti teha 17% Lõuna-Eesti ja 12% Lääne-Eesti elanikest. Kõige ebatõenäolisemalt suunduvad Lätti alkoholi järele aga Kirde-Eesti inimesed, kellest 75% ei lähe sinna kindlasti mitte ja 12% tõenäoliselt mitte. Kõige aktiivsemalt kavatsevad Lätis alkoholi hankimas käia 30-49 aastased elanikud (26% kõigist vastanutest), samuti mehed (31%), II taseme haridusega inimesed (24%) ning suurema sissetulekuga elanikud (vt. lisa 2.7).

Alkoholi ostmisega sarnane on muster ka teiste kaupade Lätist ostmise puhul. Kõige enam plaanivad kaupu Lätisse hankima minna varem spetsiaalselt alkoholireisidel käinud inimesed ja kõige vähem on see kavas nendel, kes ei olnud 2016. aastal Lätist alkoholi ostmas käinud. Lätist 2016. aastal ekstra alkoholi ostmas käinud inimestest kavatseb käesoleval aastal osta tõenäoliselt või kindlasti piiri tagant mootorikütust 70%, toiduaineid 64% ning ehituskaupu ja tubakatooteid 56%.

Ülevaade Lätist toiduainete, mootorikütuste, ehituskaupade ja tubakatoodete ostmise kavatsuste kohta elanike sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes on lisades 2.8, 2.9, 2.10 ja 2.11.

Konjunktuuriinstituut on 2017. aastaks prognoosinud nominaalpalga kasvuks 5,3%. Prognoosi järgi suureneb Eestis viina hind samal ajal keskmiselt 7% ja õlle hind 22%. See tähendab, et kord juba alustatud alkoholsete jookide ostmise trend Lätist jätkub, kuid senisest veelgi enam hakatakse kaasa ostma õlut. Piiriüleseid oste saaks piirata ainult Läti otsus aktsiise kiiremas tempos tõsta, mis 2017.a alguse seisuga ei ole väga tõenäoline stsenaarium.

Kokkuvõte

Eestis viimastel aastatel toimunud alkoholiaktsiiside kiire kasv on tõstnud samaaegselt ka alkohoolsete jookide jaehindu. Kui varasematel aastatel tõsteti alkoholiaktsiisi 5% võrra aastas, siis nii 2015. kui 2016. aastal tõusis see 15%. Aktsiisitõstmise tulemusena on viina jaehinnad kahe aasta jooksul kasvanud keskmiselt 25% ja õlle hinnad 16%. Lätis seevastu püsisid alkoholiaktsiisid kuni 2015. aastani praktiliselt samal tasemel ja alles 2016. aastal need mõnevõrra tõusid. Erinev aktsiisipoliitika on seetõttu kujundanud erinevaks ka alkohoolsete jookide jaehinnad Eestis ja Lätis asuvates kauplustes. Kui piiriäärsed elanikud (näiteks Valgas) kasutasid juba varem ära hinnaeeliseid ja tegid oma alkoholiostud Läti poole pealt, siis teatud hinnatasemest alates osutus Lätis alkoholi järel käimine kasulikuks ka kaugemalt tulijatele. Aina kasvava alkoholiturismi nõudluse rahuldamiseks on vahetult kahe suurema kasutustihedusega piiriületuskohale Valkas ja Ainažis rajatud spetsiaalsed alkoholi müüvad kauplused.

Alkohoolsete jookide tarbimise hindamisel on vajalik siseriiklikule tarbimisele lisada välisriikidest Eestis tarbimiseks ostetud alkohol. Kuni 2016.aastani ei olnud antud kogused olulised või liigitusid varimajandus alla (Venemaalt müügiks toomine). Alates 2016.aastast tuleb eestimaalaste ostud Lätist meie tarbimise numbritele lisada, sest kogused ei ole enam marginaalsed.

Et selgitada välja, kui palju on Eesti elanikud hakanud alkohoolseid jooke Lätist ostma, viis EKI 2016. aasta detsembris läbi vastava küsitluse, millele vastas 2269 inimest. Küsitlusest selgus, et 2016. aastal oli Lätis alkoholi ostmas käinud 21% elanikest. Kõige rohkem käisid ostmas inimesed Lõuna-Eestist (38% sealsetest elanikest), mehed (29%), 30-40 aastased elanikud (28%) ja eestlased (26%).

Spetsiaalselt käis Lätist alkoholi ostmas 7% elanikest ja Lätis reisisid või läbisõidul ostis alkoholi kaasa 16% elanikest. Keskmiselt osteti Lätist täiskasvanud elaniku kohta õlut 3,7 liitrit, viina 0,6 liitrit, teisi kangeid alkohoolseid jooke, veini ja siidrit 0,3 liitrit ning *long-drinke* ja kokteile 0,1 liitrit. Ühe ostja kohta osteti 2016. aastal Lätist õlut keskmiselt 50 liitrit, siidrit 13 liitrit, viina 10 liitrit, *long-drinke* 7 liitrit, veine 6 liitrit, ja teisi kangeid alkohoolseid jooke 5 liitrit.

Ligikaudu pooled (49%) Lätist 2016. aastal alkoholi ostnud inimestest tegi seda aasta jooksul üks kord ning kolmandik (33%) 2 – 3 korda. Ostjatest 42% kulutas ühe reisi ajal alkoholi ostmisele 10-50 eurot. Spetsiaalselt Lätist alkoholi ostmas käies kulutas 39% inimestest ühe reisi ajal alkohoolsete jookide ostmiseks rohkem kui 100 eurot.

Peamiselt osteti Lätist alkoholi ainult enda tarbeks (76% Lätist alkoholi ostnutest). Sõpradele ostis alkoholi 53% Lätist alkoholi ostnutest, sealhulgas 36% ostjatest viis alkoholi kingituseks ja 17% täitis kellegi tellimust. Edasimüümiseks tõi Lätist alkoholi kaasa 1% alkoholi ostnud inimestest.

Lätist alkoholi ostmise eesmärgil käinud inimesi teadis oma tutvusringkonnas 43% ja mitte kedagi ei teadnud 47% elanikest. Kõige enam teati neid Lõuna-Eestis (70% sealsetest elanikest) ja kõige vähem Kirde-Eestis (17%). Kui Lõuna-Eesti elanikest vaid 21%-l ei olnud tuttavate hulgas kedagi, kes oleks käinud Lätist alkoholi ostmas, siis Kirde-Eesti elanikest 75% ei tundnud oma tutvusringkonnas ühtegi Lätis alkoholi ostmas käinud inimest.

Tihti osteti Lätist lisaks alkoholile ka muid kaupu kaasa. Peamiselt osteti toidukaupu, mida 2016. aastal hankis 51% Lätist alkoholi ostnud inimestest. Mootorikütust ostis Lätist alkoholi ostnud

inimestest 24%, tubakatooteid 18%, ehituskaupu 17% ja teisi kaupu (rõiva, jalatsid, kodutehnika jms.) 8%.

Käesoleval aastal kavatseb Lätti alkoholi ostma minna 21% Eesti elanikest. Lätist 2016. aastal alkoholi ekstra ostmas käinud inimestest plaanib kindlasti alkoholiostu reisi teha 64%, samas kui Lätis möödunud aastal läbisõidul või reisil olnud inimestest kavandab käesoleval aastal alkoholi ostma minna kindlasti 23%. Lätist 2016. aastal alkoholi mitte ostnud elanikest soovib vaid 3% kindlasti 2017. aastal Lätisse alkoholi ostma minna. Lõuna-Eesti elanikest kavatseb kindlasti või tõenäoliselt käesoleval aastal Lätti alkoholi ostma minna 32%, Lääne-Eesti elanikest 26%, Põhja-Eesti ja Kesk-Eesti elanikest 18% ning Kirde-Eesti elanikest 5%.

Sarnaselt alkoholi ostmisega, planeerivad käesoleval aastal Lätisse ka teisi kaupu ostma minna enam need inimesed, kes 2016. aastal olid ekstra Lätist alkoholi hankimas käinud. Neist kavatseb mootorikütuseid ostma minna 70%, toiduaineid 64%, ehituskaupu ning tubakatooteid 56%. Aktiivsemad Lätist ostma minejad on taas Lõuna-Eesti elanikud, kellest 31% soovib minna ostma ehituskaupu, 30% toiduaineid ja 16% tubakatooteid.

Suurenev alkoholiaktsiiside erinevus Eestis ja Lätis ning sellest tulenev alkoholsete jookide jaehinna erinevus soodustab ka edaspidi Eesti elanike ostureise Lätti. Arvestades, et õlle aktsiiside erinevus kasvab 2017. aasta keskel hüppeliselt, on oodata senisest enam õlleostude liikumist lõunapiiri taha.

Küsitlustulemuste protsentjaotused

1. KUST TE OSTSITE ENDALE 2016. AASTAL ALKOHOLSEID JOOKE?

(% vastanutest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Supermarketist	53	Käest kätte (tänavalt)	1
Lähikauplusest	44	Turult	0
Kioskist	1	Müüja kodust	0
Bensiinjaamast	3	Sõpradelt	2
Internetist	0	Välismaalt (Läti, Venemaa jm)	19
Pubist, baarist, restoranist	20	Mujalt	1
Alkoholipoest	23		

2. KAS TE OLETE 2016. AASTAL OSTNUD ISE VÕI TEISTE KAUDU VÄLISMAALT ALKOHOLSEID JOOKE, ET NEID TARBIDA EESTIS? (% 2016. aastal alkoholi tarbinud elanikest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

	Ei ostnud ise ega teiste kaudu	Ostsin ise kaasa	Ostsin teiste toodud jooke	Ostetud alkoholi kogus liitrites aastas kokku	Lätist
sh viina	77	14	4	8	10
sh teisi kangeid jooke (viski, liköör jne)	72	18	4	4	5
sh veini, vahuveini	78	15	1	10	6
sh õlut	76	16	2	43	50
sh siidrit	88	6	1	13	13
sh <i>long drinke</i> , kokteile	90	4	0	12	7

3. KAS TEIE TUTVUSRINGKONNAS ON INIMESI, KES KÄISID 2016. AASTAL LÄTIS EESMÄRGIGA OSTA SEALT ALKOHOLI? (% vastanutest)

Jah, tean paljusid	16
Jah, tean mõnda	27
Ei tea kedagi	47
Ei oska öelda	10

4. KAS TEIE ISE KÄISITE 2016. AASTAL LÄTIS EESMÄRGIGA OSTA SEALT ALKOHOLI? (% vastanutest)

Jah, käisin spetsiaalselt alkoholi ostmas	7 (keskmiselt 4,81 korda)
Jah, ostsin läbisõidul või Lätis reisil olles	16 (keskmiselt 2,55 korda)
Ei käinud	77

5. KUI SUURE RAHASUMMA EEST TE KESKMISELT 2016. AASTAL LÄTIST ALKOHOLI OSTSITE? Märkige palun *ühe reisi keskmine alkoholiostu summa!* (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest)

Kuni 10 €	18
10 – 50 €	42
51 – 100 €	20
101 – 200 €	11
201 – 500 €	6
Üle 500 €	3

6. KAS OSTSITE LÄTIST ALKOHOLI ...? (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Ainult enda tarbeks	76
Ka sõpradele ja tuttavatele (kingituseks)	36
Ka sõpradele ja tuttavatele (paluti tuua raha eest)	17
Ka edasimüügiks	1

7. KUI KÄISITE LÄTIST ALKOHOLI OSTMAS, SIIS KAS OSTSITE KAASA KA TEISI KAUPU? (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

Ainult alkoholi	23
Tubakatooteid	18
Toiduaineid	51
Mootorikütust	24
Ehituskaupu	17
Muu kaup	8

8. KAS PLAANITE MINNA 2017. AASTAL LÄTTI KAUPU OSTMA? (% vastanutest)

	Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Alkoholi	10	11	12	51	16
Tubakatooteid	4	5	12	66	13
Toiduaineid	7	10	13	53	17
Mootorikütust	6	9	13	55	17
Ehituskaupu	6	9	12	57	16

9. KAS TE OLETE 2016. AASTAL OSTNUD ENDALE VÄLISMAALT SIGARETTE, ET NEID EESTIS SUITSETADA? (% suitsetajatest, vastaja võis märkida mitu vastusevarianti)

		Ostetud sigareti- pakke aastas,	sh Lätist
Ei ostnud ise ega teiste poolt välismaalt toodud sigarette	64		
Ostsin endale välismaal olles sigarette, et neid hiljem Eestis ise suitsetada	26	53	58
Palusin endale välismaalt sigarette tuua (andsin raha kaasa või maksin hiljem)	6	-	-
Ostsin teiste poolt välismaalt toodud sigarette, mida ma ei tellinud, aga mida mulle pakuti osta	9	-	-

Küsitlustulemuste protsentjaotused sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes

Lisa 2.1

Ise või teiste kaudu välismaalt Eestis tarbimiseks alkoholsete jookide ostmine 2016. aastal (% vastanutest)

		Ostsin ise kaasa	Ostsin teiste toodud jooke	Ei ostnud ise ega teiste kaudu
Regioon	Põhja-Eesti	27	6	51
	Kesk-Eesti	23	6	48
	Kirde-Eesti	24	6	50
	Lääne-Eesti	27	9	42
	Lõuna-Eesti	34	6	36
Rahvus	eestlased	27	6	48
	mitte-eestlased	30	7	42
Vanus	18 - 29-aastased	29	10	42
	30 - 49-aastased	30	7	45
	50 - 64-aastased	27	4	50
	65 ja enam aastat	20	4	47
Sugu	mehed	35	8	43
	naised	22	5	49
Haridus	I taseme haridus	16	4	44
	II taseme haridus	28	6	47
	III taseme haridus	32	6	45
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	19	3	50
	301 - 600 €	23	5	48
	601 - 900 €	37	6	43
	üle 900 €	38	11	40
	ei avalda	7	10	53

Lätist alkoholi ostmise sagedus erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide
lõikes 2016. aastal (% Lätist spetsiaalselt alkoholi ostnud vastanutest)

		1 kord	2-3 korda	4-5 korda	6 ja enam korda
Regioon	Põhja-Eesti	23	46	4	27
	Kesk-Eesti	19	58	23	0
	Kirde-Eesti	100	0	0	0
	Lääne-Eesti	32	49	7	12
	Lõuna-Eesti	46	25	8	21
Rahvus	eestlased	40	32	8	20
	mitte-eestlased	31	48	7	14
Vanus	18 - 29-aastased	57	30	2	11
	30 - 49-aastased	31	35	11	23
	50 - 64-aastased	42	37	4	17
	65 ja enam aastat	20	44	15	21
Sugu	mehed	32	37	6	25
	naised	53	30	12	5
Haridus	I taseme haridus	24	76	0	0
	II taseme haridus	41	33	8	18
	III taseme haridus	37	32	7	24
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	40	34	15	11
	301 - 600 €	36	33	11	20
	601 - 900 €	48	36	4	12
	üle 900 €	25	40	7	28
	ei avalda	84	6	0	10

Lätist alkoholi ostmise sagedus erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes
2016. aastal (% Lätis reisil olles või läbisõidul alkoholi ostnud vastanutest)

		1 kord	2-3 korda	4-5 korda	6 ja enam korda
Regioon	Põhja-Eesti	54	28	11	7
	Kesk-Eesti	50	44	0	6
	Kirde-Eesti	90	5	5	0
	Lääne-Eesti	54	32	12	2
	Lõuna-Eesti	51	35	8	6
Rahvus	eestlased	49	34	11	6
	mitte-eestlased	68	22	3	7
Vanus	18 - 29-aastased	75	21	4	0
	30 - 49-aastased	42	36	12	10
	50 - 64-aastased	51	37	8	4
	65ja enam aastat	77	15	7	1
Sugu	mehed	47	36	10	7
	naised	63	26	7	4
Haridus	I taseme haridus	67	28	0	5
	II taseme haridus	48	32	13	7
	III taseme haridus	56	34	6	4
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	62	27	6	5
	301 - 600 €	43	38	10	9
	601 - 900 €	62	29	5	4
	üle 900 €	52	29	14	5
	ei avalda	57	43	0	0

Lätist alkoholi ostmise sagedus erinevate sotsiaal-demograafiliste gruppide lõikes
2016. aastal (% Lätist alkoholi ostnud vastanutest))

		1 kord	2-3 korda	4-5 korda	6 ja enam korda
Regioon	Põhja-Eesti	48	31	10	11
	Kesk-Eesti	42	47	6	5
	Kirde-Eesti	92	4	4	0
	Lääne-Eesti	47	38	10	5
	Lõuna-Eesti	49	31	8	12
Rahvus	eestlased	46	34	10	10
	mitte-eestlased	58	29	4	9
Vanus	18 - 29-aastased	68	24	4	4
	30 - 49-aastased	39	35	12	14
	50 - 64-aastased	49	37	6	8
	65 ja enam aastat	55	26	10	9
Sugu	mehed	42	36	9	13
	naised	60	27	8	5
Haridus	I taseme haridus	59	37	0	4
	II taseme haridus	45	32	12	11
	III taseme haridus	52	33	6	9
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	56	29	8	7
	301 - 600 €	41	36	10	13
	601 - 900 €	58	31	5	6
	üle 900 €	44	32	12	12
	ei avalda	69	26	0	5

Lätist alkoholi ostmise eesmärk sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% Lätist alkoholi ostnutest, mitme vastuse võimalus)

		Ainult enda tarbeks	Ka sõpradele ja tuttavatele (kingituseks)	Ka sõpradele ja tuttavatele (paluti tuua)	Ka edasimüügiks
Regioon	Põhja-Eesti	75	46	16	1
	Kesk-Eesti	69	38	38	0
	Kirde-Eesti	78	47	11	0
	Lääne-Eesti	81	31	21	1
	Lõuna-Eesti	77	27	14	2
Rahvus	eestlased	75	32	18	2
	mitte-eestlased	83	50	16	0
Vanus	18 - 29-aastased	76	41	17	2
	30 - 49-aastased	78	36	20	2
	50 - 64-aastased	76	34	15	1
	65 ja enam aastat	67	26	12	0
Sugu	mehed	76	35	20	2
	naised	76	36	13	0
Haridus	I taseme haridus	80	18	5	0
	II taseme haridus	75	38	24	1
	III taseme haridus	77	37	11	2
Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus	kuni 300 €	76	21	12	0
	301 - 600 €	78	39	17	1
	601 - 900 €	72	25	16	1
	üle 900 €	76	48	22	3
	ei avalda	100	48	3	0

Teiste kaupade kaasaostmine Lätist alkoholi ostes
(% Lätist alkoholi ostnud vastanutest, mitme vastuse võimalus)

		Ainult alkoholi	Tubakatooted	Toiduained	Mootorikütus	Ehituskaubad	Muud kaubad
Regioon	Põhja-Eesti	21	14	45	23	8	6
	Kesk-Eesti	38	21	27	17	12	6
	Kirde-Eesti	24	0	37	4	4	50
	Lääne-Eesti	31	16	49	25	11	7
	Lõuna-Eesti	18	23	61	28	28	9
Rahvus	eestlased	25	18	50	26	19	9
	mitte-eestlased	11	21	52	21	9	8
Vanus	18 - 29-aastased	32	16	28	9	3	12
	30 - 49-aastased	21	24	57	29	22	8
	50 - 64-aastased	17	14	58	31	19	5
	65 ja enam aastat	21	7	55	18	16	7
Sugu	mehed	25	20	49	31	21	3
	naised	19	15	54	14	10	17
Haridus	I taseme haridus	20	23	48	12	18	15
	II taseme haridus	22	19	51	25	19	5
	III taseme haridus	26	16	51	26	13	12
Neto- sissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	16	14	54	18	19	11
	301 - 600 €	23	20	61	30	19	8
	601 - 900 €	25	14	45	21	14	6
	üle 900 €	19	24	45	26	16	10
	ei avalda	56	12	16	3	33	9

Alkoholi 2017. aastal Lätist ostmise kavatsus sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% vastanutest)

		Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Regioon	Põhja-Eesti	8	10	12	54	16
	Kesk-Eesti	12	6	13	52	17
	Kirde-Eesti	1	4	12	75	8
	Lääne-Eesti	12	14	10	47	17
	Lõuna-Eesti	17	15	14	36	18
Rahvus	eestlased	12	12	13	45	18
	mitte-eestlased	5	6	11	67	11
Vanus	18 - 29-aastased	13	5	10	51	21
	30 - 49-aastased	12	14	15	44	15
	50 - 64-aastased	8	12	13	52	15
	65 ja enam aastat	5	5	9	72	9
Sugu	mehed	16	15	15	40	14
	naised	5	7	10	61	17
Haridus	I taseme haridus	9	3	15	51	22
	II taseme haridus	12	12	12	49	15
	III taseme haridus	8	12	12	53	15
Netosissetulek leibkonna-liikme kohta kuus	kuni 300 €	7	6	11	61	15
	301 - 600 €	9	9	12	57	13
	601 - 900 €	12	14	13	45	16
	üle 900 €	15	12	13	39	21
	ei avalda	11	23	12	41	13

Toiduainete 2017. aastal Lätist ostmise kavatsus sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% vastanutest)

		Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Regioon	Põhja-Eesti	5	8	13	57	17
	Kesk-Eesti	7	6	21	49	17
	Kirde-Eesti	1	5	7	76	11
	Lääne-Eesti	8	7	17	48	20
	Lõuna-Eesti	12	18	13	37	20
Rahvus	eestlased	8	11	14	47	20
	mitte- eestlased	4	7	11	67	11
Vanus	18 - 29- aastased	6	5	11	59	19
	30 - 49- aastased	7	13	16	45	19
	50 - 64- aastased	7	12	14	51	16
	65 ja enam aastat	6	6	10	68	10
Sugu	mehed	10	13	17	43	17
	naised	4	7	10	61	18
Haridus	I taseme haridus	7	8	12	51	22
	II taseme haridus	7	11	14	51	17
	III taseme haridus	5	10	14	55	16
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	5	8	11	61	15
	301 - 600 €	5	10	12	57	16
	601 - 900 €	7	11	16	48	18
	üle 900 €	10	10	15	44	21
	ei avalda	13	4	23	46	14

Mootorikütuste 2017. aastal Lätist ostmise kavatsus sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% vastanutest)

		Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Regioon	Põhja-Eesti	4	8	12	59	17
	Kesk-Eesti	12	4	18	51	15
	Kirde-Eesti	2	3	9	76	10
	Lääne-Eesti	7	7	16	50	20
	Lõuna-Eesti	11	16	15	40	18
Rahvus	eestlased	7	11	14	49	19
	mitte- eestlased	4	5	11	68	12
Vanus	18 - 29- aastased	6	7	8	60	19
	30 - 49- aastased	8	11	18	46	17
	50 - 64- aastased	6	10	13	53	18
	65 ja enam aastat	3	6	9	73	9
Sugu	mehed	11	13	16	44	16
	naised	2	6	10	65	17
Haridus	I taseme haridus	5	8	11	52	24
	II taseme haridus	7	10	14	53	16
	III taseme haridus	5	10	13	58	14
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	5	6	10	64	15
	301 - 600 €	6	8	13	58	15
	601 - 900 €	5	10	15	51	19
	üle 900 €	8	12	14	47	19
	ei avalda	11	20	13	39	17

Ehituskaupade 2017. aastal Lätist ostmise kavatsus sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% vastanutest)

		Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Regioon	Põhja-Eesti	2	6	13	63	16
	Kesk-Eesti	10	8	15	52	15
	Kirde-Eesti	2	2	9	77	10
	Lääne-Eesti	5	7	15	54	19
	Lõuna-Eesti	13	18	12	38	19
Rahvus	eestlased	7	10	13	51	19
	mitte- eestlased	1	6	11	72	10
Vanus	18 - 29- aastased	7	3	8	63	19
	30 - 49- aastased	6	14	15	48	17
	50 - 64- aastased	6	9	14	55	16
	65 ja enam aastat	2	3	9	76	10
Sugu	mehed	9	11	16	48	16
	naised	3	7	9	64	17
Haridus	I taseme haridus	7	8	10	51	24
	II taseme haridus	6	11	13	55	15
	III taseme haridus	5	6	13	62	14
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	4	8	9	65	14
	301 - 600 €	5	9	12	59	15
	601 - 900 €	5	10	13	56	16
	üle 900 €	9	7	15	49	20
	ei avalda	2	16	29	30	23

Tubakatoodete 2017. aastal Lätist ostmise kavatsus sotsiaal-demograafilise profiili järgi
(% vastanutest)

		Jah, kindlasti	Tõenäoliselt jah, kui Lätis on hind odavam	Tõenäoliselt mitte	Kindlasti mitte	Ei oska öelda
Regioon	Põhja-Eesti	3	4	11	69	13
	Kesk-Eesti	7	2	16	63	12
	Kirde-Eesti	1	1	10	81	7
	Lääne-Eesti	4	4	11	64	17
	Lõuna-Eesti	7	9	13	57	14
Rahvus	eestlased	5	6	12	63	14
	mitte- eestlased	2	2	11	75	10
Vanus	18 - 29- aastased	5	4	9	66	16
	30 - 49- aastased	5	6	15	61	13
	50 - 64- aastased	4	5	11	67	13
	65 ja enam aastat	1	1	9	82	7
Sugu	mehed	7	7	15	59	12
	naised	2	2	9	73	14
Haridus	I taseme haridus	6	4	13	56	21
	II taseme haridus	4	5	12	65	14
	III taseme haridus	4	4	11	72	9
Netosissetulek leibkonna- liikme kohta kuus	kuni 300 €	3	3	12	70	12
	301 - 600 €	3	4	12	69	12
	601 - 900 €	4	4	12	69	11
	üle 900 €	7	7	11	57	18
	ei avalda	11	5	21	58	5

Küsitletud kogumi iseloomustus (% , N=2269)

Regiooni järgi ¹ :		Soo järgi:	
Põhja-Eesti	44	naised	52
Kesk-Eesti	9	mehed	48
Kirde-Eesti	12		
Lääne-Eesti	11	Hariduse järgi ² :	
Lõuna-Eesti	24	I taseme haridus	12
		II taseme haridus	53
Rahvuse järgi:		III taseme haridus	35
eestlased	68	Netosissetuleku järgi	
mitte-eestlased	32	(leibkonnaliikme kohta kuus):	
Vanuse järgi:		kuni 300 €	16
18 - 29-aastased	21	301- 600 €	41
30 - 49-aastased	38	601- 900 €	22
50 - 64-aastased	28	üle 900 €	19
65 ja enam aastat	13	ei avalda	2

¹ Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3. tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)

Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond

Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond

Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond

Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond

² I taseme haridus: alghariduseta, algharidus, põhiharidus, kutseharidus ilma põhihariduseta; II taseme haridus: üldkeskharidus, kutseharidus põhihariduse baasil, kutsekeskharidus, keskeriharidus põhihariduse baasil; III taseme haridus: keskeriharidus keskhariduse baasil, kõrgharidus, magistri-, doktorikraad